

3 antwoorden op leegstand = 3 ontmoetingsplaatsen

Stad is ontmoeting. Hoe onvoorbeeldiger de mogelijke ontmoetingen, hoe opwindender de stad.

In lege huizen wordt er weinig ontmoet. Hoe meer lege huizen, hoe minder ontmoetingen, hoe minder onvoorbeeldige ontmoetingen, hoe minder opwindend de stad. "Dit kunnen we Brussel en onsselfs toch niet blijven aandelen?", dachten wij tijdens onze wandeling langs heel 3 (of zelfs 4) gebouwen die zich al jaren tegen de leegstand werven, waar we bewoners en gebruikers van de stad ontmoeten die ons met gepaste trots hun antwoord toonden. Eén ding viel onmiskenbaar op: duur zijn hun oplossingen niet. Onze tocht ging van de Dauwstraat in het centrum, over de Huidveststraat in de Marollen en de Sint-Bernardusstraat in Sint-Gillis, naar de Sint-Kwintensstraat in de Schumanbuurt.

Kraak op de schoolbanken

Het art deco gebouw (met beschermd gevel) aan de Dauwstraat nr. 70 heeft al een aantal jaren leegstand met gedeelde gebruik achter de rug; eind 1979 werd het door de ASLK aangekocht als uitbreiding van het toenmalige bankfiliaal ernaast; de bank installeerde er o.a. hun drukkerij en bindenij. Vervolgens werd het verhuurd aan verschillende huurders, waaronder tussen 1987 en 1993 ook de Beurschouwburg, die er 1 verdieping gebruikte als repetititruimte. Er werd gewerkt met contracten van bepaalde duur met een opnemertijd van 3 maanden. De ASLK, die inmiddels haar vestiging zou verplaatsen naar het Beurplein, verkocht het gebouw in oktober 1994 aan Argo (Autonomie Raad van het Gemeenschapsonderwijs), die hier een uitbreidingsmogelijkheid inzag voor de RITS-vestiging (of Hogeschool voor Audiovisuele Kunsten) aan de Moutstraat. Een stapje dichter dus naar een gemeenschappelijke campus voor de 850 studenten, in plaats van de huidige, onpractische spreiding over legegebouwen in Brussel, Jette, Etterbeek...

In de komende maanden wordt de Erasmus Hogeschool de nieuwe beheerder van de Argo-gebouwen tussen de Moutstraat en de Dauwstraat. Erasmus zou er naar verluidt zodra het budget een renovatie toestaat, de afdeling Audiovisuele Kunsten van het RITS in huisvesten.

Het gebouw wordt (bij verschijnen van Alert misschien 'word') sinds begin dit jaar door de studenten Dramatische Kunsten van het

RITS bezet. Deze kraakactie is een drukkingmiddel om een conflict rond de kwaliteit van hun onderwijs uit te werken, maar het is ook een legitieme vraag om een beschikbare ruimte te gebruiken en te laten leven.

Het gebouw staat haast symbool voor de vraag van de studenten en hun docenten om kwalitatief kunstonderwijs met meer artistieke inspraak. Zij willen het gebouw in eerste instantie als broodnodige repetitieluimte gebruiken. In het verlengde hiervan lopen de studenten met het idee rond er een centraal gelegen, culturele ontmoetingsplaats van te maken met concerten, tentoonstellingen en allerlei faciliteiten, zoals vb. donkere kamers voor fotografie-studenten. Een open huis voor kunststudenten. Hun ideeën hieromteren zijn nog niet vast omlijnd, wel zien ze het cultuurcafé van de VUB als goed voorbeeld.

Het gebouw wordt op dit moment niet alleen gekraakt als repetitieluimte, maar ook als lesruimte:

de docenten, waarvan de meesten uit protest hun omtrek hebben genomen, zetten er hun lessen voort. In reactie op de bezetting heeft de administratieve directie een bedrag van 250 000,- beloofd aan de studenten voor een minimale geschiktmaking van het gebouw voor repetities: licht, elektriciteit, water en een beetje verwarming.

Hopelijk worpen er knopen door gehakt in deze zaak tijdens de onderhandelingen van dinsdag 13 februari tussen de studenten, ouders, docenten, de verschillende directies – zowel de administratieve, als de opgestapte artistieke directeur Stijn Coninckx – en de ambtenaren van het Ministerie van Onderwijs.

De studenten riskeren immers een heel schooljaar te verliezen als er niet snel ingegrepen wordt. Als hier kwaliteitsgaranties uit de bus komen, wordt de kraakactie stopgezet.

Tijdelijk artistiek verblijf – maar niet onopgemerkt

Work van Frigo Productions, dat deel uitmaakt van het Moving Art Studio netwerk.

Ons tweede bezoek brengt ons in een neo-gotisch herenhuis van Adrien Blomme aan de Sint-Bernardusstraat 48 te Sint-Gillis. We werden er door Frédéric en Jens-Ingo van Moving Art Studio vzw ontvangen in hun gelambrizeerde kantoor. Op de tijdelijk leegstaande weggestolen marmeren schoorsteenmantel na niet het er indrukwekkend uit.

Hun 'kraak'verhaal begon in 1992: toen kraakten zij met verschillende artiesten de Biergopackfabriek aan de Haachtsesteenweg in Schaerbeek. De Scandinavische eigenaars waren te ver weg om de zaak behoorlijk in de gaten te houden. Het was die artiesten toen uitstekend om beschikbare ruimte te

doen. Na verloop van tijd wilden ze meer: een ruimte voor ontmoeting en uitwisseling tussen kunstenaars, tentoonstellingen, toegang tot computertechnologie,...

Ze gingen er professioneel tegenaan: zelf noemden ze het intelligent kramen. Het kramen werd meer middel dan doel. Op 1 januari 1994 werd Moving Art Studio vzw opgericht met als doel kunstenaars samen te brengen en zo een artistieke dynamiek te ontdekken.

De gegevens van een 400-tal potentiële vestigingsadressen werden in het kadaster nagetrokken.

Met dit databestand gingen ze aan de slag en contacteerden systematisch de eigenaars met het volgende voorstel: wij zijn een vzw die een voorlopig verblijfscontract met u willen sluiten - in ruil voor een lichte renovatie en onderhoud nemen wij tijdelijk onze intrek in uw gebouw. Er is een vooropweg van 3 maanden in geval van verkoop. De eigenaars die positief reageerden, zijn werkelijk geïnteresseerd in het onderhoud van hun gebouw. Ze ontdekken weliswaar een leegstandstaak (zo die al geïnd wordt), maar de roerende voorheffing moeten ze wel betalen.

Er waren ook de andere eigenaars, diegenen die liever de deuren laten openstaan. Zo'n mensen die hun sociale verantwoordelijkheid niet opnemen, vinden zij criminell.

Op die manier hebben ze het huis van Adrien Blomme in de Sint-Bernardusstraat gevonden.

De vzw onderhoudt het gebouw en stelt ateliers (geen woningen!) ter beschikking van 15 kunstenaars, die enkel een bijdrage in de kosten betalen: verwarming, elektriciteit, water, onderhoud en brandverzekering. Verder werkt de vzw ook nog met een kleine subsidie van de Franse Gemeenschap. In de groep zitten kledingontwerpers, grafici, fotografen, plastic kunstenaars,... Verscheidenheid en vernieuwing is het motto.

De kunstenaars weten dat hun verblijf waarschijnlijk tijdelijk is en liggen daar niet van walker. Voor hen telt dat het gebouw leeft, met veelvuldige ontmoetingen, met goede contacten met de buurten en een culturele meerwaarde.

In september verleden jaar heeft de vzw na enige aarzeling dan ook deelgenomen aan de Open Monumentendagen: er kwamen zo maar evenjes 2000 mensen over de vloer, die niet eens de meest pittoreske gedeelten van het gebouw te zien kregen, maar vooral een tentoonstelling van 3 hedendaagse kunstenaars.

De artiestengroep brengt hun eigen en ander werk naar buiten via "Open Studio's" en via "tentoonstellingen". In de "Open Studio's" wordt het werk van de kunstenaars uit de groep aan een publiek voorgesteld. Tijdens de tentoonstellingen wordt werk naar voor gebracht dat volgens hen nog te weinig aandacht kreeg in Brussel. In mei is de volgende tentoonstelling gewijd aan werk van Markus Käch uit Zwitserland en de Belgische Eli Opsomer. Dan komt er weer volk over de vloer.

Ze plannen ook buitenlandse artiesten uit te nodigen om hier 3 maand te komen wonen en werken, met een tentoonstelling als afsluiting.

Zoals de naam van de vzw laat vermoeden, zijn deze kunstenaars niet aan één plek gebonden.

Sinds december verleden jaar zijn ze in een tweede gebouw 6500 m² ateliers gebruiksklaar aan het maken: de vroegere "Grands Magasins Merchie-Pède" naast het Wijnpaleis in de Huidenvettersstraat. Hier zullen 40 artiesten in terechtkunnen. En daarna op naar het volgende "kunsthuis"? Ook Antwerpen staat op het lijstje.

Kaputt! - 25 jaar onzekerheid in de Schumanbuurt

Mensen over de vloer krijgen, leven in het huizenblok brengen. Onder dat motto begonnen de bewoners van de Sint-Kwintensstraat 12 in 1990 met een cultureel aanbod. Het herenhuis werd de draaischijf van Cultuurclub Kaputt: cursussen, fietsritten, literaire sa-

lons, creatieve ateliers, huiswerkklassen, eetavondjes...

Ook dit verhaal begint bij leegstand. Gelegen in de schaduw van het Berlaymont- en Karel de Grote-gebouw was dit huizenblok, samen met de 2 blokken ernaast, voorbestemd om vervangen te worden door nieuwe Europese infrastructuur. De onteigeningen gebeurden in 1971, waarna jarenlange leegstand in afwachting van afbraak volgde. Toen werd beslist Europa langs de andere kant van het Schumanplein vender uit te bouwen. De twee naburige huizenblokken werden verkocht aan promotoren: afbraak/nieuwbouw en

Er werd hard gewerkt om het huis bewoonbaar te maken. Voor de anecdote: gedurende verschillende jaren werd, in onderling akkoord met de verhuurder, namelijk de federale Regie der Gebouwen, de huur betaald aan de hand van "renovatie"-facturen: kosten van herstellingen en bouwmateriaal. Kaputt kreeg stilaan de uitstraling die het verdient. Steeds meer mensen vinden de weg naar de optredens en andere activiteiten. In 1994 kwam het huizenblok nog in de pers door het voorstel van de bewoners om hun huizen te kopen en te renoveren met steun van het Woningfonds. Daar is helaas niets

De Kaputt in de schaduw van het Karel De Grote-gebouw.

renovatie tot luxe-appartementen waren het gevolg.

Voor het huizenblok aan de Sint-Kwintensstraat ging het echter niet zo ver. De Stad Brussel kreeg de panden toegewezen en zou er een stadvernieuwingproject uitvoeren. Dat is er nooit gekomen. Ondertussen bleven een aantal huizen jarenlang leegstaan en verkrotten; ongeveer 2/3 wordt nog bewoond. De mensen hebben er huurcontracten van 1 maand.

In de jaren '80 werden ze 2 keer bedreigd met collectieve huuropzaggingen maar telkens slaagden ze erin te blijven wonen. Om te vermijden dat dit nogmaals zou gebeuren, werd *Kaputt* opgericht, een artistieke ontmoetingsruimte, een alternatief cultureel centrum.

Samen op st

De Compagnons de Partage verschillende maanden bezig rechten van de diakonen te vergaren, af te dwingen. Hun kruis langs de Brusselse OCMW's gebruikname van "Chateau de Solitude" heeft voor een aantal viertuinen oplossingen geboden, een culturele oplossing is verre van...

Zij doen nu een oproep aan verenigingen, personen die tegen de sociale uitsluiting van gezinnen, werklozen, kansarmen samen te werken en ervaringen wisselen.

Woensdag 28 februari 1996 18u geven zij afspraak in het park om samen met de diakonen buiten te slapen. Zaterdag 2 maart 3 maand wordt een internationale ontmoeting georganiseerd. Heeft u ideeën, unieke ervaringen, positieve voorstellen of wilt u een voorbeeld geven? Dan kunt u dat weekend naar het "Chateau de Solitude", Charles Schalle, te Oudergem. Uw zondagse ontmoeting in het Zoniënwoud kan u nog altijd nadien doen.

*Voor meer informatie:
Compagnons de Partage,
tel. 02/675 63 71*